

SALLA
SIMUKKA

POIKA
ULLAKOILLA,
POIKA
KELLARISSA

Kuvittanut
JP AHONEN

TAMMI

POIKA
ULLAKOILLA,
POIKA
KELLARISSA

SALLA SIMUKKA

Kuvittanut
JP AHONEN

TAMMI • HELSINKI

Teksti © Salla Simukka, 2024
Kuvitus © JP Ahonen, 2024
Teoskokonaisuus © Tekijät ja Tammi, 2024
Taitto: JP Ahonen

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-5871-3

Painettu EU:ssa

Kaikille joilla on useampi maailma

I UUSI KOTI

Alexis

Alexis havahtui hereille, kun äiti sanoi:

– Nyt me olemme perillä.

Hän oli nähnyt unta, jossa oli pudonnut. Mutta ei maata kohti vaan ylöspäin, tähtitaivaalle. Hänen ympärillään oli soinnut laulu, jonka sävelen Alexis pystyi melkein muistamaan. Mitä virkeämpi hän oli, sitä kauemmas sävel katosi. Hänes-tä tuntui, että olisi ollut tärkeää kyetä pitämään siitä kiinni. Mutta se haihtui ilmaan kuin höyryävä hengitys pakkasella. Sen sijaan hän muisti unessa kuulemansa kuiskauksen: ”Katso ylöspäin, kulje alaspäin.”

Perheen muuttoauto oli pysähtynyt kolmikerroksisen, tummanvihreän puutalon eteen. Talo näytti Alexiksesta valtavalta heidän kolmihenkiselle perheelleen. Hän tiesi kuitenkin, että vanhemmat olivat jo jonkin aikaa etsineet kotia, jossa voisivat tehdä myös töitä.

Alexiksen äiti oli leipuri, joka halusi perustaa leipomon ja pienen myymälän kodin yhteyteen. Isä puolestaan oli unienkerääjä, ja unienkeräysvälineistö ja unikirjat tarvitsivat paljon

neliömetrejä. He olivat aiemmin joutuneet viettämään paljon aikaa työpaikoillaan, koska asunnossa ei yksinkertaisesti ollut tarpeeksi tilaa.

– Emme halua, että joudut olemaan niin paljon yksin, isä sanoi Alexikselle.

Se tuntui Alexiksesta mukavalta, vaikka yksinolokaan ei haitannut häntä. Hän oli perheen ainut lapsi ja tottunut keksimään tekemistä itseksen. Silti oli kiva ajatella, että uudessa kodissa hän näkisi vanhempiaan enemmän.

– Tadaa! äiti hihkui avatessaan talon alaoven.

Kun Alexis astui sisään, hän ymmärsi, miksi äiti oli rakastunut taloon heti sen nähtyään. Koko alin kerros oli yhtenäistä tilaa, jossa oli valtava leivinuuni ja muitakin uuneja ja erilaisia liesiä. Siellä oli mahdollista leipoa yhtä aikaa kakkuja ja pullia ja patonkeja ja juustokierteitä ja vaikka mitä.

– Ja tähän tulee myyntitiski ja tähän pari pientä pöytää ja tuolia, jos joku haluaa nauttia leivonnaisensa paikan päällä. Ja nyt kesällä ulkona tietenkin on pieni terassi!

Äiti riensi pienin, hypähtelevin askelin ympäriinsä ja selitti unelmiaan.

– Ja sinäkin voit olla myymässä, hän sanoi ja pörrötti Alexiksen hiuksia.

– Alexis on vasta kymmenen, isä muistutti.

– Kyllä hän osaa jo oikein hyvin! Laskee päässäkin paremmin kuin minä! äiti melkein närkeästy.

– Kyllä kyllä, kulta, isä hymyili. – Tarkoitin vain sitä, että kymmenvuotiaalla voi olla muutakin tekemistä kesällä uu-

dessa kodissa ja kaupungissa kuin vain myydä päivät pitkät kermaleivoksia paikallisille.

– No onhan se niinkin, äiti leppyi.

Sellainen äiti oli. Nollasta sataan hetkessä. Ja takaisin. Isä oli selvästi tasaisempi. Alexis oli luultavasti jotain siltä väliltä, niin hän ainakin itse arveli.

Keskikerroksesta tulisi isän valtakunta. Hän saisi asentaa sinne unienkeruuvälineistön ja unikirjaston. Lisäksi hänellä olisi siellä oma makuuhuone. Isä tarvitsi jo työnsäkin takia monta tuntia rauhallista, syvää ja keskeytyksetöntä unta ja siksi hän nukkui aina yksin.

– Ja meidän huoneemme ovat täällä, äiti sanoi, kun hän ja Alexis kiipesivät ylimpään kerrokseen, jossa oli yksi iso ja yksi pienempi makuuhuone. – Saat valita kumman tahdot.

Alexis kurkisti molempiin huoneisiin. Ne näyttivät kumpikin viehättäviltä ja valoisilta. Seinät olivat koko talossa luonnonvalkoiseksi maalattua puuta. Alexis sommitteli mielessään tavaroitaan ensin toiseen huoneeseen ja sitten toiseen. Äkkiä hän huomasi kapeat tikkaat, jotka johtivat ylimmän kerroksen aulatilán nurkasta vielä ylemmäs.

Katso ylöspäin. Kuiskaus hänen unestaan.

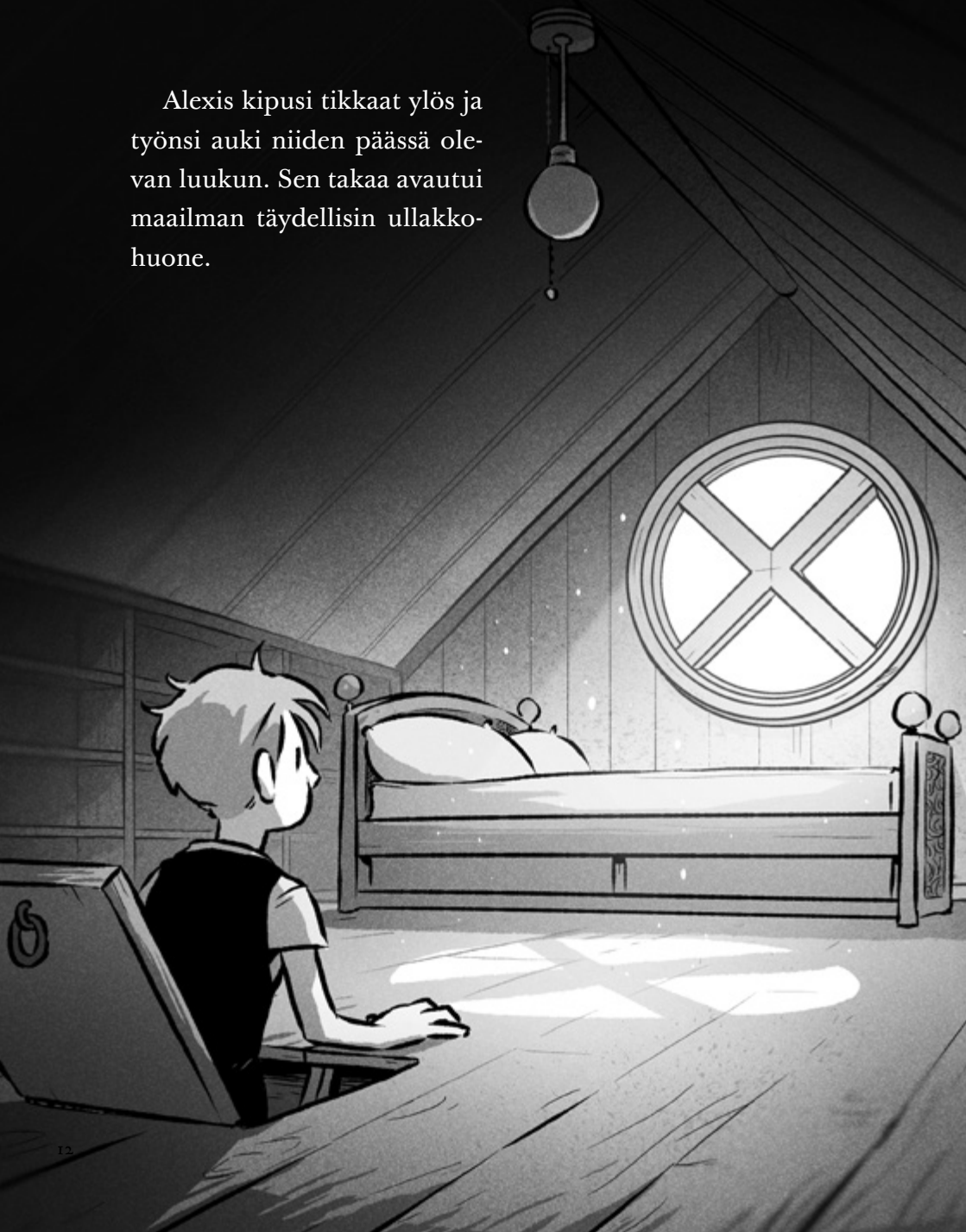
– Minne nuo vievät? hän kysyi äidiltä.

– Varmaan ullakolle, äiti sanoi. – Emme itse asiassa edes ehtineet käydä siellä viimeksi. Meillä oli niin vähän aikaa ja toisaalta päätös oli jo tehty alimmassa kerroksessa.

– Saanko mennä katsomaan? Alexis kysyi.

– Tietenkin. Kunhan olet varovainen.

Alexis kipusi tikkaat ylös ja työnsi auki niiden päässä olevan luukun. Sen takaa avautui maailman täydellisin ullakko-huone.

Huoneen toisessa päädyssä oli pyöreä ikkuna ja ikkunan alla oli suuri sänky. Se oli selvästi tehty tätä huonetta varten ja siksi se oli varmaan jätetty paikoilleen. Katto oli vino kum-maltakin puolelta, mutta huoneessa pystyi silti hyvin seisomaan. Seinille oli rakennettu upotetut kirjahyllyt.

– Äiti! Alexis huusi tikkaita alaspäin. – Täällä on minulle kaikkein paras oma huone!

– Loistavaa, kulta, äiti vastasi.

Alexis heittäytyi sängyn päällä olevalle patjalle ja katseli ulos pyöreästä ikkunasta. Pilvet kulkivat kiireettömästi syvänsinisellä taivaalla. Hetken aikaa hän sai taas lähes kiinni unessa kuulemastaan sävelestä. Se ehkä liittyi tähän taloon. Alexis yritti muistaa, mutta sävelmä pakeni häneltä.

Alexis sulki pieneksi toviksi silmänsä. Hetken hänestä tuntui siltä, että talo hänen ympärillään huokaisi surullisena. Kuin sitä olisi harmittanut, ettei hän kyennyt palauttamaan unimelodiaa mieleensä. Hän ojensi kättään ja taputti vino-kattoa kuiskaten:

– Kyllä se muistuu vielä. Älä huoli.

Alexis nousi istumaan päättäväisenä. Ei ollut mitään syytä surra. Ei enää. Hän oli varma, että tässä kodissa olisi onnelista ja että tästä tulisi hyvä kesä.

I UUSI KOTI

Max

Kun auto kääntyi pihatielle, Max näki talon ensimmäisen kerran. Kukaan heistä lapsista ei ollut käynyt siellä ennen muuttoa. Isä ja äiti olivat halunneet pitää kaiken uuteen kotiin liittyvän yllätyksenä. Talo oli lehmuskujan päässä ja se näytti Maxin mielestä jo nyt mahtavalta. Se oli puinen ja siinä oli kolme kerrosta. Talo oli maalattu siniseksi ja sen ikkunoissa oli niin paljon ruutuja, ettei Max ehtinyt laskea kaikkia, ennen kuin heidän autonsa oli jo pihassa.

Mio ja Kai valuiivat hitaasti ulos autosta ja venyttelivät pitkiä koipiaan. Mio oli 15-vuotias ja Kai 13, mutta he olivat lähes yhtä pitkiä ja kumpikin jo pidempiä kuin isänsä. He olivat isän edellisestä liitosta, mutta Max ei osannut ajatella hei-

tä velipuolina vaan ihan vain veljinä. Heissä ei ollut mitään puolinaista. He täyttivät koko sohvan ja olisivat varmaan syöneet kokonaisen leipomon tyhjäksi, jos olisivat saaneet siihen tilaisuuden.

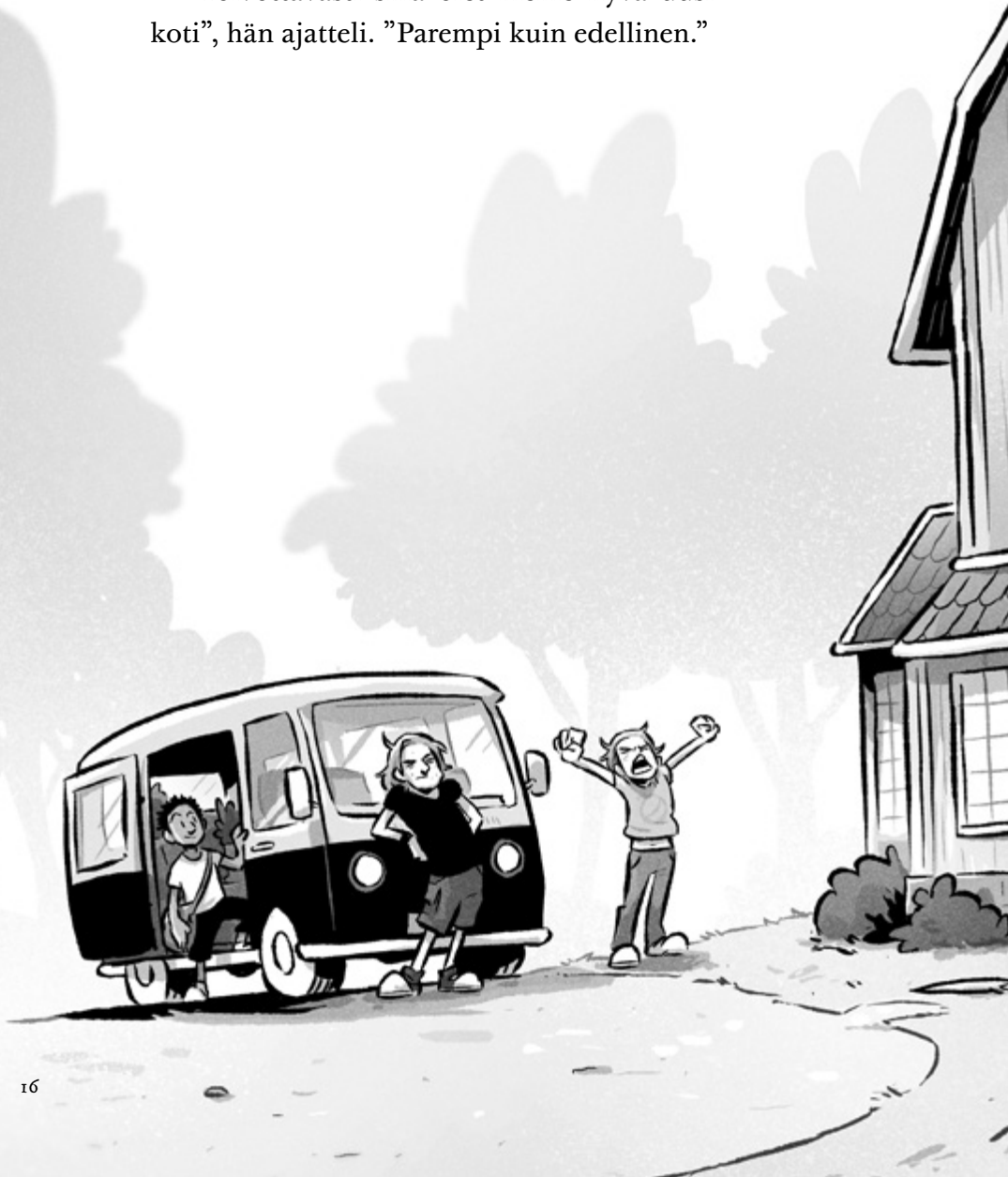
Rae ja Säe ryntäsivät taloa kohti, vaikka äiti yritti käskeä heitä ottamaan edes omat reppunsa kannettaviksi. He eivät tapansa mukaan kuunnelleet. Rae oli juuri täyttänyt kahdeksan ja Säe oli viisi JA PUOLI, kuten hän aina painokkaasti ilmoitti. Äiti huokaisi päätään pudistellen mutta hymyili samalla.

Max ei pitänyt kiirettä. Hän tahtoi imeä jokaisen hetken ja vaikutelman itseensä. Hän oli kymmenvuotias. Se keskimäinen. Rauhallinen ja harkitseva. Niin hänestä aina sanottiin ja Max oli sitä mieltä, että yleensä se pitikin paikkansa. Hän oli heidän perheensä tarkkailija ja pohdiskelija. Max Maltillinen. Mutta Max itse tiesi, että hänessä oli paljon muitakin puolia, jotka eivät ehkä vain tulleet niin vahvasti esiin, kun muu perhe räiskyi värikkäänä ympärillä.

Max katsoi, kuinka Rae ja Säe rynkyttivät ovea ja vaativat kiljuen vanhempia avaamaan sen. Mio ja Kai mittailivat pihaa ja kuuluivat pohtivan, minne saisivat tehtyä koripallokentän tai vähintään asennettua korin heittojen treenausta varten. Äiti ja isä purkivat autosta tarpeellisimpien tavaroiden kasseja. Talon edusta oli täynnä sinne tänne nosteltuja huonekasveja. Äidin mukaan ne kuuluivat ”tarpeellisimpiin tavaroihin”. Varsinainen muuttokuorma oli saapumassa myöhemmin iltapäivällä.

Talo tuntui tervehtivän Maxia hiljaa. Max tervehti mielessään takaisin.

”Toivottavasti sinä olet meille hyvä uusi koti”, hän ajatteli. ”Parempi kuin edellinen.”

Talon alakerrassa oli avara keittiö ja iso ruokailutila. Kakkoskerroksessa oli kaksi keskikokoista makuuhuonetta, yksi pieni huone ja kylpytilat. Ylimmässä kerroksessa oli suuri makuuhuone, hyvin pieni huone ja oma kylpyhuone. Mio ja Kai harppoivat heti ylimpään kerrokseen ja julistivat suuren makuuhuoneen omakseen. He perustelivat sitä sillä, että sinne mahtui kaksi erillistä sänkyä ja hyllyt kaikille heidän nykyisille ja tuleville pokaaleilleen.

Rae ja Säe vaativat saada nukkua äidin ja isän kanssa keskikerroksessa. Se tuntui viisaalta, sillä varsinkin Säe saattoi vielä toisinaan kömpiä painajaisia nähtyään yöllä vanhempien väliin. Tyttöjen kerrossänky ja kaikki lelut mahtuivat hyvin keskikerroksen toiseen makuuhuoneeseen.

Huonejako oli siis tapahtunut saman tien ja se noudatti perheessä muutenkin tuttua jakoa. Olivat äiti ja isä, isot pojat ja pienet työt. Ja sitten oli Max. Maxia ei yleensä haitannut olla se, jolla ei ollut ”paria”. Vaikka joskus olisi ollut kivaa, kun hänenkin nimensä olisi aina mainittu yhdessä jonkun toisen kanssa. ”Max ja...”

– Minkä huoneen sinä tahtoisit? isä kysyi Maxilta.

Max pohti asiaa. Kaikki talon huoneet vaikuttivat mukavilta. Jokainen niistä oli tapetoitu omalla, värikkäällä tapetillaan. Ylimmän kerroksen pienen huoneen seiniä koristi heidän uuden kotikaupunkinsa kartta. Ylimmässä kerroksessa oli se hyvä puoli, että sieltä näki ikkunasta kauas. Huono puoli oli se, että pikkuhuone sijaitsi isojen poikien makuuhuoneen ja kylpyhuoneen välissä. Max arveli, ettei siellä olisi hetken rauhaa.

Keskikerroksen pienessä huoneessa oli rauhoittava metsätapetti ja Maxille tuli huoneessa muutenkin tyyni ja levollinen olo. Ehkä siitä tulisi hyvä huone hänelle? Hän jatkoi matkaansa kuitenkin vielä alimpaan kerrokseen ja avasi pienen oven, joka oli ruokailutilan nurkassa. Hän oli kuvitellut, että sen takana olisi vain komero, mutta sieltä paljastuivatkin alhaalle johtavat portaat.

– Mitä täällä on? Max kysyi äidiltä, joka oli tullut keittiöön ryhtyäkseen laittamaan heille lounasta.

– Kellari kai. Emme itse asiassa ehtineet käydä siellä silloin, kun olimme katsomassa taloa, äiti vastasi.

– Voinko käydä siellä? Max kysyi.

– Tietenkin, kulta, äiti sanoi.

Max lähti laskeutumaan rappusia. Ne narisivat vähän hänen askeltensa alla. Alhaalla oli kuin olikin kylmäkellari, mutta sen lisäksi vielä yksi ovi. Kun Max avasi oven, hän tiesi viimein tulleensa kotiin.

Oven takaa paljastui pieni huone, joka oli kaikilla tavoin täydellinen. Huoneen katonrajassa oli kaksi ikkunaa, joista laskeutui kaunis valo. Sen seinät oli tapetoitu tähtitaivasta kuvaavalla tapetilla. Ja kun Max sytytti kattolampun, sen valo heijasteli tähtiä myös kattoon. Huoneen yhdellä seinällä oli makuusyvennys, eli huone oli itse asiassa kokoaan suurempi. Max oli aina ollut kiinnostunut avaruudesta, joten hänen oli helppo päättää, että tästä tulisi hänen huoneensa. Kunhan vain äiti ja isä suostuisivat. Max silitteli huoneen seinäniä ja hyräili tyytyväisenä.

– Oletko ihan varma, että haluat asua kellarissa? isä kysyi otsaansa rypistäen. – Etkä mieluummin meidän kanssa täällä keskikerroksessa?

– Olen ihan varma, Max vastasi.

Hän oli jo pitkään kaivannut huonetta, jossa olisi oikeasti oma rauha. Heidän aiemmassa kodissaan hänen huoneensa oli ollut käytännössä olohuoneesta sermillä eristetty nurkkaus. Se oli ollut ihan ok, mutta ei tietenkään sama asia kuin ihka oma huone.

– Kokeillaan sitä nyt sitten ainakin aluksi, äiti lupasi. – Jos siellä alkaa tuntua yksinäiseltä tai pelottavalta, voit aina muuttaa ylempiin kerroksiin.

Max halasi riemuissaan vanhempiaan. Hän tiesi jo nyt, ettei muuttaisi mieltään.

Ensimmäisenä yönä uudessa kodissa Max näki unta, jossa hän soitti viulua. Se oli erikoinen uni, sillä Max ei ollut koskaan opetellut mitään soitinta, mutta unessa hän osasi houkutella viulusta uskomattoman hienoja säveliä. Lisäksi uni-viulun ääni oli jotain sellaista, mitä hän ei ollut kuullut ikinä aiemmin. Maxilla oli kummallinen olo vielä pitkään heräämisen jälkeen. Kuin hänen olisi pitänyt tehdä töitä palatakseen taas omaksi itsekseen.

II OUTOJA ÄÄNIÄ

Alexis

Kaksi päivää muuton jälkeen melkein kaikki tavarat olivat Alexiksen hämmästykseksi löytäneet oikeat paikkansa. Isäkin oli saanut pystytettyä unienkeräysvälineensä niille varattuun huoneeseen ja Alexis sai käydä katsomassa niitä. Hän oli kyllä joskus vieraillut isän työpaikalla, joten laitteet eivät olleet hänelle täysin vieraita, mutta oli silti eri asia saada tarkastella niitä oman kodin rauhassa.

– Mihinkään ei saa sitten koskea! isä vannotti.

Alexis lupasi pyhästi. Kyllä hän tiesi, että unienkeruu oli herkkää työtä, joka saattoi mennä sekaisin pienimmästäkin häiriöstä. Laitteet keräsivät erilaisia unia hieman eri tavoin, niin isä oli hänelle selittänyt. Yksi laitteista muistutti valtavaa

gramofonia, jonka suuri torviosa nappasi unet ja soitti sitten niistä muodostuvaa musiikkia. Musiikki tallentui muistilaukkoon, josta isä kuunteli sen ja kirjoitti tulkintansa ylös.

Toisia unia varten oli suuri ja koristeellinen ohuista langoista punottu ympyrä, josta roikkui metallisia sulkiä, erilaisia ruuveja ja kristalleja. Sitä kutsuttiin unisieppariksi. Unet muuttivat punoksen kuvioita, ja isän työtä oli tallentaa uudet kuviot piirtämällä ne yhteen unikirjoista ja tulkitsemalla sitten, mitä kuviot tarkoittivat. Jotkut unet kerättiin sähköimpulsseja vastaanottavaan laitteeseen, toiset valoa hohtavaan palloon, joka vaihtoi väriä unien mukaan. Erilaisia laitteita oli kymmeniä, eikä Alexis edes tiennyt niiden kaikkien toimintamekanismeja. Ei hänen toisaalta tarvinnutkaan. Hän ei ollut unienkerääjä, isä oli.

Alexis oli joskus kysynyt, miksi unia oikein kerättiin. Isä oli selittänyt, että niiden avulla saatiin tietoa maailmasta, yhteisestä alitajunnasta ja ihmisten yleisestä mielialasta. Unienkeruu oli tieteellistä tutkimusta, jolla oli pitkä historia. Jokaisella kaupungilla oli vähintään yksi unienkerääjä. Unienkeruu oli toisaalta historiankirjoitusta, mutta toisaalta sen avulla saatettiin ennakoida myös tulevia asioita. Isä ei puhunut varsinaisesti ”enneunista”, mutta ihmisten yhteinen tietoisuus antoi joskus vihjeitä siitä, mitä saattaisi olla tapah- tumassa. Siksikin unet ja niiden kerääminen oli tärkeää.

”Unet ovat siltoja.” Niin isä usein sanoi. Unet yhdistivät asioita ja todellisuuksia tavalla, johon mikään muu ei kyennyt.

Isä ei kirjannut ylös yksittäisiä unia. Hän sanoi, että jokaisella oli oikeus omiin, yksityisiin uniinsa. Hän etsi yleisempiä ilmiöitä, merkkejä ja mahdollisesti toistuvia kuvioita useampien ihmisten unista.

– Oletko koskaan tunnistanut minun uniani? Alexis kysyi nyt katsellessaan huonetta, jossa erilaiset laitteet ja vimpaimet hyrisivät ja humisivat hiljaa.

– En, isä sanoi. – Unet sekoittuvat aina toisiinsa niin paljon, ettei sieltä erota, mikä on kenenkin.

Kun kaksi äksää risteää...

Mitä tekisit, jos löytäisit kotitalostasi salaisen huoneen?

10-vuotiaan Alexiksen perhe muuttaa taloon, josta hän saa unelmiensa ullakkohuoneen. Niin ikään 10-vuotiaan Maxin perhe muuttaa taloon, jossa häntä odottaa upea kellarihuone. Mutta talossa on jotain omituista: Alexis kuulee ääniä talon alta, vaikka heillä ei ole kellaria. Maxin korviin kantautuu soittoa ullakolta, vaikka siellä ei ole ketään.

Mitä tapahtuu, kun maailmat alkavat sekoittua toisiinsa?

Kirjailija Salla Simukan ja sarjakuvan-
tekijä JP Ahosen teokset ovat tunnettuja
niin Suomessa kuin maailmallakin.
Poika ullakolla, poika kellarissa on heidän
ensimmäinen yhteinen kirjansa.

www.tammi.fi

L84.2

ISBN 978-952-04-5871-3